Qərib
Mehdi

(başlanğıçı ötən sayımızda)

Atıl biliirdi ki, babasının dedikləri olacaq. Olmayan bir şey vardısa, o da heyvanlar aləmindən bəhs edən filmlərin ekranında görünməsi idi.

Şərqdən Qərəbə doğru gedən hərbi yüksək maşınları əsgərləri daşıyır – ya təlimə, ya da cəbhənin özüne. Yolun sağ və sol səkilərində duran adamlar, əl eləyib əsgərlərə uğurlar dileyirler.

Bu diləkçilərin arasında İsmayıllı baba ilə Atıl da var. Baba nəvəsinə deyir:

– Ürəkdən əl ələ.

Nəvəsorusu:

– Bizim əllərimizin onlara xeyri var mı?

Baba sanki yaşlı, dünyagörmüş bir adamla danışırı:

– Bəs necə.. Bizim uğur diləkli əllərimiz onları ürkəkdir. Hiss edirər ki, xalq onların arxasındadır. Belə olanda əsgər də silahdan bərk yapışır, düşmənə aman vermir.

– Nə gözəl sözlər deyirsən, ay baba!..

– Gözəl günlər üçün deyirəm, ay mənim şəker nəvəm!

Cəbhə adamları tələsdirir. Nəvəsinin yetkinlik yaşına çatmasını gözləməye İsmayıllı babanın vaxtı yox idi. O, baş verənlərin hamisini nəvəsinə indidən anlatmaq istəyirdi. Eyi yox, uşaq bu gün dərk etmədiyi sabah başa düşəcək. Ehtiyati zamanı çatdıraqca sərf edirlər. Gəncəli mütefəkkir ulu Nizami də «məndən səyləməkdir, səndən eşitmək» deyə nəsihət verdiyi oğluna ata borcundan çıxmışdı.

Atıl gündüzler babası ilə «səyahetini» davam etdirir, geceler Gülpəri nənesinin söylədiyi nağıllara, əhvalatlara «qonaq» olurdu. Nənə nəvənin təmənnasını biliirdi: nədən danışırsa-danışın, sözünü. Ovçu Pirimin əhvalatı ilə bitirməlidir. Bu xilaskar Ovçunun mübarizəsi ekranlardan qacaq düşmüş heyvanlar aləmindən bəhs edən filmləri əvəz edirdi.

Xəber yayıldı ki, qonşu Abbasın əsgər oğlu Bəhruz erməni vandalları ilə döyüdü şəhid olub. Cənazəni getirmişdilər. Əli-ayağı yer tutan yas yerinə axırdı. Hökumət adamları, əsgər və polislər hadise yerindəyidilər. Adamlar üçəngli Azərbaycan bayrağını ya əllərində tutur, ya da zireh kimi onu bədənlərinə bürüyürdülər. İgidlikle vuruşan əsgər Vətənə xidmətini başa vurub ən ali mərtəbəyə – şəhidlik zirvesinə ucalmışdı. Hami eyni fikri böülübürdü: «Öləndə de belə ölüsen!». Şəhid ruha çevrilənə də, varis qatari üzülməmişdi. Ondan bir körpə oğlu yadigar qalmışdı. Qadınlar göz yaşları axıtsalar da, bu ölümü faciəyə çevirib şüvən qoparmırdılar. Başsağılıqlarını qəbul edən Abbas kişi kədər qarşıq qürur heykəline əvvəlmişdi. Başsağılığı verənlər yalnız bir cavabı vardi: «Təki Vətən sağ olsun!».

Ismayıllı baba da nəvəsinin əlinənən yas yerinə getmişdi. Mağardan çıxarken babasının dedikləri yaddaşına həkk olundu:

– Abbas kişi, oğlun Bəhruz mən qacqını doğma yurduna-yuvusuna qaytarmaq üçün şəhid olmuşdur. Vətən bu igidiyi qiymətləndirəcək. Hər qacqın-köökün isə ürəyindən qəhrəman bir Bəhruz gəzdircək. Fəxr edə bilərsən ki, belə bir oğul böyümüşən! Ona süd verən

anaya halal olsun!

Yolda Atıl babasına dedi:

– Mən ağlayan qadınların üzünə baxırdım. Onların göz yaşları işiq saçırı.

Ismayıllı baba nəvəsinin müshahidəsindən razı qaldı:

– Şəkərim, bu işiq ümid işiyidir. Ümidi olanı öldürmek mümkün deyil.

Ermeni öz evi ile barışanda insan, qəsbkar olanda vəhşidir. Vəhşi özgəsinin məskənini sahibləməkdən, mədesini doldurmaqdan qeyri qanun tanımır. Bütün yarışlar, mübarizələr qaydalara tabedir. Həttə ölüm-dirim savaşı olan müharibələr də. Müharibələrin də bir humanist tərefi var: dinc əhaliyə, günahsız əl qaldırmamalısan. İşgalçi qəddarlıq xəstəliyinə tutulanda qaydalara əməl olunmur. Vəhşilik, sivilləri qətlə yetirmək eh-

misdilər.

Atılın əlindən tutan İsmayıllı baba təcrid xəttini adlayıb içeri keçmək isteyirdi. Nizamçılars isə ona mane olurdu. Hadisəyə bağlı adamlar – şəhər rəhbərliyi, hüquqmühafizə işçiləri paytaxtdan gələn nümayəndələr, yerli və xarici medianın temsilçiləri qayır-qayır qaynaşırırdılar. Bu saldırıdan dünyani vaxtında xəbərdar etmək üçün küləvi informasiya vasitələrinin işçiləri, hadisənin şahidlərindən olüstü müsahibələr alırdılar. İsmayıllı babanın da deməye sözü vardi. O, fikrindən dönmür, qoruyucudan onu hadisə yerine buraxmağı tələb edirdi. Babanın bu inadkarlığına dözməyən polis nəfəri əsəbi halda dilliendi:

– Ağsaqqal, səbrin olsun! Bura xax bilmərəm. Vaxt gələr, arxayıncı gelib faciə yerini ziyaret edər-

gelməyinin səbəbini soruşdu:

– Nədən tekce yox, nəvənizlə birlikdə gəlibsiniz? Bu seçim bir mənənə daşıyırı?

– Əlbəttə, – deyə baba müxbirin sualını cavablandırımağa başla-

di:

– *Adı sivil, özü debil (xəstə) olan bir vəhşi toplumla üz-üzəyik. Onlar başqalarının torpaqlarını qapsamaq xəstəliyinə düçər olublar. Güclülər onların bu sağlamaz xəstəliyindən məhərətlə istifadə edirlər. Ermeni siyasi və onların arxasında sürünməyə macbur edilən erməni kütləsi ən ədalətli, tolerant xalq olan türkələri özlərinə başlıca düşmən elan ediblər. Guya onlar türkər tərəfindən 100 il bundan əvvəl soyqırıma məruz qalıblar. Halbuki, özləri təcəribəli soyqırım ustalarıdır.*

Müxbir:

Tarix Bakida, Şamaxıda, Gəncədə, Xocalıda ermənilər tərefindən töredilən soyqırıma şahidlik edir. Günahımız yaşamaq üçün onlara – gəlmələrə yer verməkdən ibarət idi.

Fakt istəyən özü də faktdan qaça bilmedi. Hətta müsahibinin deklərini tamamladı:

– Ele dinc əhaliyə qarşı gördümüz bu saldırı da soyqırımdır, – sonra sualına davam etdi – Bu, uşağın kövrək qəlbini sixa biler. Nədən onu buraya getirmisiniz?

Görəsən, İsmayıllı baba xarici müxbirin bu sualına neçə cavab verəcəkdi? Atıl buna maraqlı kəsmədi. Hələ, deyəsən, sual onun lap ürəyindən xəbər verdi:

– Ermenilər uşaq doğulan kimi qulağına piçildiyirlər: «Bil ki, sənin düşmənin türkdür». Əfsanəni ana südü kimi içirirlər körpələr. Bu uşaqlار böyüyəndə sağlam şüurdan uzaq olub türklər qarşı saqlamaz milli ədəvət xəstəliyinə tutulurlar. Siz gördüyüünüz bu viranəliyi, dağilan binaları, anaların qucaqlarında ölən körpələri, şikəst olanları almanın faşizminin xarabazaçırı Stalinqradə oxşadınız. Nəvəni bura getirməkde mənim məqsədim odur ki, o əfsanələrə yox, realliga inansın. Ermeni faşizminin eməllərini əyani şəkildə görəsün. Gələcək üçün nə ədalətini itirsən, nə sayıqlığını. Sayıq olan çobanın sürüsünü qurd parçalama-

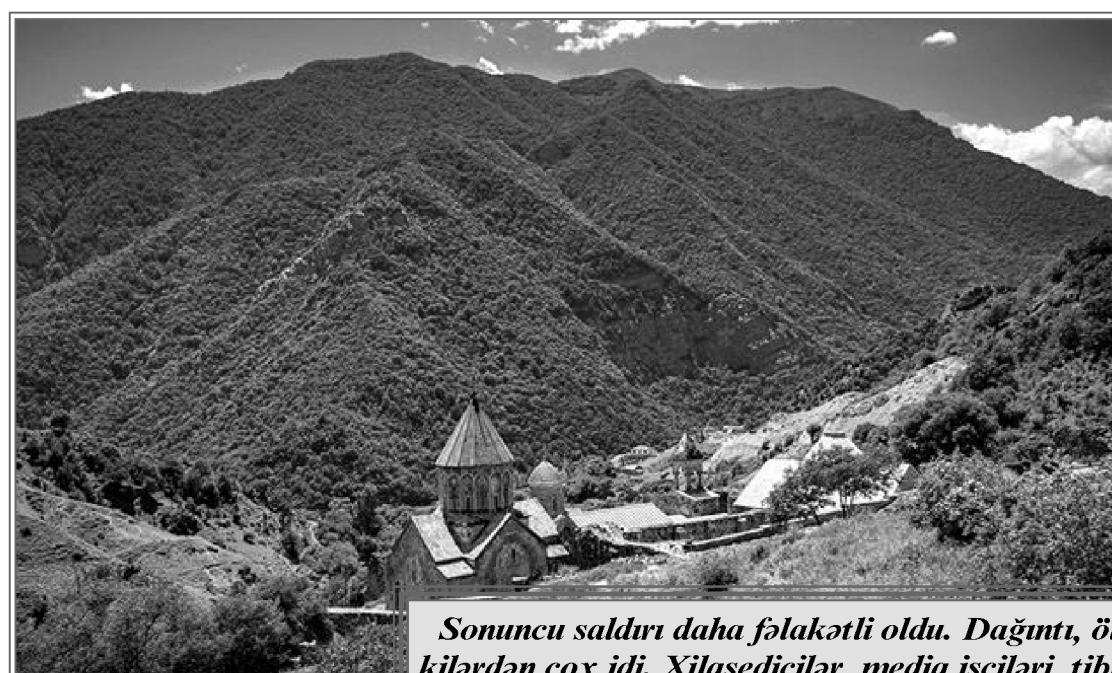
Müxbir:

– Mən bura gəlməzdən əvvəl dinc sakınlı Tərtərin erməni məmmələri ilə necə dağıdıldıqını gözlərimlə gördüm. Doğru olaraq bu şəhərin vəhşicəsinə dağıdılmaq eyniliyi Stalinqradı yada salır.

Ismayıllı baba:

– Bunları sizin dilinizdə eşitmək mənə xoşdur. Həqiqət dini və milli təessübkeşlikdən ucada dayanır.

Təzə ovçunun adı

tirası baş alıb gedir. Bu, mərdlik meydanında udusan rəqibin həzalma üzuludur.

Bu əsaslı əsas götürən ermənilər döyüş meydanından xeyli aralı olan şəhərlərə, qəsəbələrə, kəndlərə bomba yağıdırırdılar. Belə yağıdırırdan bir neçəsi İsmayıllı babanın sığındığı Gəncə şəhərinə də düşmüdü. Düşmən tərefindən atılan raketlər dəhşətlərən tərətmış, evləri dağlıtmış, günahsız insanların axırına çıxmışdı.

Sonuncu saldıru daha fəlakətli oldu. Dağıntı, ölenlər, yaralananlar əvvəlkilərdən çox idi. Xilasedicilər, media işçiləri, tibb personahı, inzibati işçilər artıq hadisə yerindəydi. Bizim əsgərlər isə bir dinc ermənin burnunu belə qanatlamadı. Müqayisə həqiqəti üzə çıxardır. Baş verən vəhşiliyi dünyaya çatdırmaq gərəkdir. Qoy dünya bir daha erməni vandalizmindən xəbərdar olsun. Bunun üçün hərə üzərinə düşən vəzifənin öhdəsinən gəlməyə çalışırı. Hadisə yeri «giriş qadağandır!» işarəsini diqqətə çatdırı lentlərdə axının üzünə bağlanmışdı. Amma qəlbə qan ağlayan hiddətli insanlar fəlakət ocağına daha yaxın durmaq istəyirdilər. Növbə çəkən polislər, onlara yardımçı olan əsgərlər hadisənin mərkəzinə can atan insanları qaydalara təbe olmağa çağırırdılar

sən. Dünyasını dəyişənləri anmaq üçün gül qoysan, dua oxuyarsan, bu vəhşiliyi töredənləri lənətleyərsən.

Ismayıllı baba arxayınlı nişanəlli məsləhətdən dəha da qeyzləndi:

– Nizami Gəncəvi kimi bir dəhanın şəhərini raket atəşinə tutanları lənətlemək üçün növbəyə durmaliyəm!

Təlimati pozmayan polis nəfəri gileyənib qocanı qınatı:

– Özün gəldiyin bəs deyil, usağı da yanına alıb getirmisen.

– Bəli, onu bilerəkden getirmişəm. Məqsədim var ki, getirmişəm.

Səlahiyyəlli, vəzifəli şəxslərən birinin diqqəti mübahisəyə yönəldi və dərhal işə qarışdı:

– Babaya mane olmayıñ, onu nəvəsile birlikdə buraxın. Yəqin deyəcək sözleri var. Men bu saat tərcüməci ilə xarici müxbirələrdən birini müsahibə almaq üçün bu işə qoşaram.

Bundan sonra bağlı yol baba ilə nəvənin üzüne açıldı. Bir neçə deqiqədən sonra xarici müxbir tərcüməcini köməyi ilə tarix müəllimini sorğu-sualı tutmağa başladı. O, əvvəlcə babanın usaqla birlikdə

– Axi onlar özlərini yazıq, təcavüze məruz qalmış bir xalq kimi göstərirler. Dünya da onların göz yaşlarına inanır.

Atıl onların müsahibəsini diqqətlə dinleyirdi. Hiss edirdi ki, xaricdən gələn müxbir babasını sixışdırır. Əbəs yere. Onun bababasına güçü çatmaz. Babası həm tarix müəllimi, həm de canlı tarix idi. Həm de həqiqət de, ədalət de babasının tərefində idi. İsmayıllı baba müxbirin müdaxiləsini cavabsız qoymadı:

– Onlar ovunu parçalayıb udan timsah kimi «ağlayırlar». Yalançı göz yaşları sadələvhələri aldada biler. Onlar Qafqaza, xüsusi, Şimali Azərbaycana köçürüldəndən sonra xəstəlikləri kükredi, onlara qucaq açanları qanına yerkiləməye başlıdlar. Kiçik fasılələrlə soyqırımları silsilələri faciəvi hal aldı.

Müxbir:

– Söyü fakt təsdiqləməlidir.

Ismayıllı baba:

– Faktları axıdilan qanımızla təsdiqləməmiş. Arxalı yırtıcılar 1905-də, 1918-də, 1990-da, 1992-də bizə – ev sahiblərinə qarşı soyqırımları töredib, qanımızı axıtdılar.

Babasının dedikləri Atılın ürəyində fəxərat hissini artırırdı. Sayıqlı silahdan irəlidir. Sayıq olan igidin anası vaxtsız ağlamaz. Xarici müxbir suallarını qurtardığı üçün müsahibəne təşəkkür etdi. Üstəlik Ahildən da bir-iki kəlmə ümidi, işıqlı söz qopardı. Lap sonda İsmayıllı baba müxbirə dedi:

– Tələsək, mənzil başına gecikən birinci qaranlıq qarşılıyalar.

Müsahibə sona yetmək üzrə iddi. Atıl ürək yaxan bir ağrı ilə bu acı mənzərəni seyr edirdi. Birən gözünə qolları dırşəkdən üzülmüş, üz-gözü qana bulaşmış bir oyuncuq – gəlincik sataşdı. Gəlincik qana bulaşmışdisə, deməli, sahibi artıq bu dünyada yoxdur. O, «yadigar» olaraq qanını gəlinciyinə verərək ruha çevrilmiş, Allahın məqamına uçmuşdu. Bu ruhun Allah'a deyəcəkləri çox şəyər vardi. Babası xarici müxbirə dediklərini, yəqin o uşaq ruhu Allahə söyləyirdi.

Atıl özündən asılı olmayan, babası ilə məsləhətlaşmadıyi bir qərar qəbul etdi.

(davamı gələn sayımızda)